

## สารบัญ

|                         | หน้า |
|-------------------------|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย.....    | ง    |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... | จ    |
| กิตติกรรมประกาศ.....    | ฉ    |
| สารบัญ.....             | ช    |

### บทที่

|   |                                                       |    |
|---|-------------------------------------------------------|----|
| 1 | บทนำ.....                                             | 1  |
|   | 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....               | 1  |
|   | 1.2 สมมุติฐาน.....                                    | 5  |
|   | 1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....                      | 6  |
|   | 1.4 ขอบเขตการวิจัย.....                               | 6  |
|   | 1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....                    | 6  |
|   | 1.6 วิธีการวิจัย.....                                 | 7  |
| 2 | สิทธิส่วนบุคคล: ฐานของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล..... | 8  |
|   | 2.1 ข้อความที่เกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล.....            | 8  |
|   | 2.2 ความหมายและประเภทของสิทธิส่วนบุคคล.....           | 11 |
|   | 2.2.1 ความหมายของคำว่า “ ความเป็นส่วนตัว ”.....       | 12 |
|   | 2.2.1.1 พิจารณาด้านสถานภาพ.....                       | 12 |
|   | 2.2.1.2 พิจารณาด้านลักษณะสำคัญ.....                   | 12 |
|   | 2.2.1.3 พิจารณาด้านความเกี่ยวพันของคุณค่า.....        | 13 |
|   | 2.2.2 ความหมายของสิทธิส่วนบุคคล.....                  | 14 |
|   | 2.2.2.1 ตามหลักกฎหมายระดับระหว่างประเทศ.....          | 15 |
|   | 2.2.2.2 ตามหลักกฎหมายระดับภายในประเทศ.....            | 18 |
|   | 2.2.3 ประเภทของสิทธิส่วนบุคคล.....                    | 20 |
|   | 2.2.3.1 สิทธิส่วนบุคคลที่แสดงถึงการตัดสินใจ.....      | 20 |
|   | 2.2.3.2 สิทธิส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับการพักผ่อน          |    |
|   | หรือการมีภาวะ หรือช่วงเวลาที่ดี.....                  | 21 |
|   | 2.2.3.3 สิทธิส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับการคุ้มภัย.....     | 21 |

## สารบัญ ( ต่อ )

บทที่

หน้า

|                                                                                                  |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 2.3 เหตุผลและความจำเป็นในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล.....                                          | 21 |
| 2.4 กฎเกณฑ์ว่าด้วยสิทธิส่วนบุคคล ( The law of privacy ).....                                     | 22 |
| 2.4.1 หลักเกณฑ์ของสิทธิส่วนบุคคล.....                                                            | 23 |
| 2.4.1.1 การรุกรานหรือรบกวนความเป็นอยู่หรือกิจธุระส่วนตัว<br>ของผู้อื่น.....                      | 24 |
| 2.4.1.2 การเปิดเผยต่อสาธารณะซึ่งข้อเท็จจริง<br>อันเป็นเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น.....               | 25 |
| 2.4.1.3 การไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันเป็นเท็จ.....                                             | 26 |
| 2.4.1.4 การใช้ชื่อ หรือภาพของบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์<br>ทางการค้าของตนโดยไม่ได้รับความยินยอม..... | 27 |
| 2.4.2 ข้อจำกัดของสิทธิส่วนบุคคล.....                                                             | 27 |
| 2.4.2.1 ประโยชน์สาธารณะ ( Public Interest ).....                                                 | 28 |
| 2.4.2.2 เอกสิทธิ์ตามกฎหมาย ( Privilege ).....                                                    | 28 |
| 2.4.2.3 ความยินยอม ( Consent ).....                                                              | 29 |
| 2.4.2.4 ความมีคุณค่าของข่าวสาร ( Newsworthiness ).....                                           | 29 |
| 2.5 ข้อความเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล.....                                                | 30 |
| 2.5.1 ความหมายและองค์ประกอบของข้อมูลส่วนบุคคล.....                                               | 30 |
| 2.5.1.1 ความหมายของข้อมูลส่วนบุคคล.....                                                          | 30 |
| (1) ความหมายของ “ ข้อมูล ” ( Information ).....                                                  | 31 |
| (2) ความหมายของ “ ส่วนบุคคล ” ( Personal ).....                                                  | 32 |
| (3) ความหมายของ “ ข้อมูลส่วนบุคคล ”<br>( Personal Information ).....                             | 33 |
| 2.5.1.2 องค์ประกอบของข้อมูลส่วนบุคคล.....                                                        | 34 |
| (1) องค์ประกอบด้านคุณสมบัติของข้อมูล.....                                                        | 34 |
| (2) องค์ประกอบด้านการใช้ข้อมูล.....                                                              | 35 |
| 2.5.2 ประเภทของข้อมูลส่วนบุคคล.....                                                              | 35 |
| 2.5.2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลที่เปิดเผยได้.....                                                        | 35 |
| 2.5.2.2 ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นความลับ.....                                                       | 36 |

|         |                                                                                               |    |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 2.6     | เหตุผลและความจำเป็นในการจัดเก็บหรือการมีไว้ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคล<br>ของหน่วยงานของรัฐ.....      | 36 |
| 2.7     | เหตุผลและความจำเป็นในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.....                                          | 37 |
| 2.8     | แนวความคิดในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล .....                                                   | 37 |
| 3       | การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และ<br>หลักกฎหมายของต่างประเทศ.....       | 40 |
| 3.1     | การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ.....                                      | 40 |
| 3.1.1   | อนุสัญญาว่าด้วย การคุ้มครองบุคคลในเรื่องการประมวลผล<br>ข้อมูลส่วนบุคคลโดยอัตโนมัติ.....       | 41 |
| 3.1.2   | อนุสัญญาว่าด้วย สิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป.....                                                    | 45 |
| 3.2     | การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามหลักกฎหมายของต่างประเทศ.....                                      | 48 |
| 3.2.1   | ความเป็นมาและขอบเขตการใช้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการเปิดเผย<br>ข้อมูลส่วนบุคคลในต่างประเทศ..... | 48 |
| 3.2.1.1 | Privacy Act 1974 ของประเทศสหรัฐอเมริกา .....                                                  | 48 |
| 3.2.1.2 | Data Protection Act 1984 ของประเทศอังกฤษ.....                                                 | 52 |
| 3.2.1.3 | Privacy Act 1993 ของประเทศนิวซีแลนด์.....                                                     | 55 |
| 3.2.2   | ความหมายของข้อมูลส่วนบุคคล.....                                                               | 58 |
| 3.2.2.1 | หลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา.....                                                          | 58 |
| 3.2.2.2 | หลักกฎหมายของประเทศอังกฤษ.....                                                                | 61 |
| 3.2.2.3 | หลักกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์.....                                                            | 63 |
| 3.2.3   | การเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล.....                                                                | 64 |
| 3.2.3.1 | หลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา.....                                                          | 64 |
| 3.2.3.2 | หลักกฎหมายของประเทศอังกฤษ.....                                                                | 67 |
| 3.2.3.3 | หลักกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์.....                                                            | 69 |
| 3.2.4   | องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล.....                            | 72 |
| 3.2.4.1 | หลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา.....                                                          | 72 |
| 3.2.4.2 | หลักกฎหมายของประเทศอังกฤษ.....                                                                | 73 |



|         |                                                                                       |     |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 3.2.4.3 | หลักกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์.....                                                    | 78  |
| 3.2.5   | หลักเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล.....                                             | 80  |
| 3.2.5.1 | หลักเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล<br>Privacy Act 1974 ของประเทศสหรัฐอเมริกา.....   | 80  |
| 3.2.5.2 | หลักเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล<br>Data Protection Act 1984 ของประเทศอังกฤษ..... | 97  |
| 3.2.5.3 | หลักเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล<br>Privacy Act 1993 ของประเทศนิวซีแลนด์.....     | 115 |
| 4       | การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามหลักกฎหมายของประเทศไทย.....                              | 123 |
| 4.1     | การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ.....                                    | 124 |
| 4.2     | การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์<br>และประมวลกฎหมายอาญา.....   | 126 |
| 4.3     | การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายพิเศษต่าง ๆ.....                                   | 139 |
| 4.3.1   | การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484.....                                    | 139 |
| 4.3.2   | การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโทรเลขโทรศัพท์ พ.ศ. 2477.....                              | 142 |
| 4.3.3   | การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2508.....                                       | 146 |
| 4.3.4   | การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477.....                                    | 147 |
| 4.3.5   | การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525.....                              | 152 |
| 4.4     | การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540.....                      | 154 |
| 4.4.1   | แนวความคิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540.....                      | 154 |
| 4.4.2   | ความเป็นมาของ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540.....                            | 156 |
| 4.4.3   | หลักการและเหตุผลของ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540.....                      | 166 |
| 4.4.4   | ขอบเขตการใช้บังคับของ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540.....                    | 167 |
| 4.4.4.1 | ข้อมูลที่อยู่ในบังคับของกฎหมาย.....                                                   | 167 |
| 4.4.4.2 | หน่วยงานที่อยู่ในบังคับของกฎหมาย.....                                                 | 169 |
| 4.4.4.3 | บุคคลที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย.....                                              | 171 |

สารบัญ ( ต่อ )

บทที่

หน้า

4.4.5 อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในการคุ้มครอง

|                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------|-----|
| ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล.....                                  | 173 |
| 4.4.5.1 การจัดเก็บและการรักษาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล.....     | 173 |
| 4.4.5.2 การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล.....                | 178 |
| 4.4.5.3 การตรวจดูข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลโดยเจ้าของข้อมูล..... | 180 |
| 4.4.5.4 การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล..... | 183 |
| 4.4.5.5 การชดเชยความเสียหายและศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดี.....   | 178 |

5 การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตาม

|                                                                                       |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540.....                                    | 188 |
| 5.1 บทนิยาม.....                                                                      | 188 |
| 5.1.1 ความหมายของข้อมูลข่าวสาร.....                                                   | 188 |
| 5.1.2 ความหมายของข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล.....                                          | 189 |
| 5.1.3 ความหมายของการเปิดเผย.....                                                      | 194 |
| 5.2 การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแล<br>ของหน่วยงานของรัฐ..... | 195 |
| 5.2.1 กรณีหน่วยงานของรัฐเข้าถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของประชาชน.....                  | 195 |
| 5.2.2 กรณีเจ้าของข้อมูลเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตน.....                           | 197 |
| 5.2.3 กรณีบุคคลที่สามเข้าถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของผู้อื่น.....                     | 203 |
| 5.3 องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล.....         | 205 |
| 5.3.1 เจ้าหน้าที่ของรัฐ.....                                                          | 205 |
| 5.3.2 คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร.....                                  | 208 |
| 5.3.3 องค์การตุลาการ.....                                                             | 214 |
| 5.3.4 องค์กรอื่น ๆ.....                                                               | 216 |
| 5.4 การบังคับใช้บทบัญญัติของกฎหมายในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล.....             | 221 |
| 5.4.1 หลักในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล.....                                     | 221 |
| 5.4.2 ข้อยกเว้นในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล.....                                | 223 |

## สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

|         |                                                                                                                                                                                       |     |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 5.4.2.1 | ข้อยกเว้นตามมาตรา 24.....                                                                                                                                                             | 223 |
| 5.4.2.2 | ประโยชน์สาธารณะ.....                                                                                                                                                                  | 233 |
| 5.5     | ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐในการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล.....                                                                                                               | 246 |
| 6       | บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....                                                                                                                                                              | 248 |
|         | รายการอ้างอิง.....                                                                                                                                                                    | 259 |
|         | ภาคผนวก.....                                                                                                                                                                          | 264 |
|         | ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540<br>ประกาศ และกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร<br>ของราชการ พ.ศ. 2540.....                                         | 265 |
|         | ภาคผนวก ข ระเบียบคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ว่าด้วยอำนาจ<br>หน้าที่ วิธีพิจารณาและองค์คณะในการพิจารณาและวินิจฉัยของ<br>คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2542..... | 294 |
|         | ประวัติผู้วิจัย.....                                                                                                                                                                  | 304 |